

Список використаних джерел:

1. Тархов В. А. Гражданское право. Общая часть. Курс лекций. Чебоксары : 1997. 322 с.
2. Гражданское право : учебник Под ред. А. П. Сергеева, Ю. К. Толстого. Москва : 2001. Т. 3. 632 с.
3. Малейн Н.С. Возмещение вреда, причиненного личности. Москва : 1965. Юрид.лит. 230 с.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 01.07.2020).
5. Сімейний кодекс України від 10.01.2001 р. № 2947-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21–22. Ст. 135.
6. Нечаева А.М. Брак, семья, закон. Москва : Наука. 1984. 145 с.
7. Невзгодина Е.Л. Право на представительство в семейных правоотношениях. Вопросы совершенствования гражданско-правового регулирования. Томск. Изд-во Томского ун-та. 1990. С. 63–71.
8. Ворожейкин Е. М. Семейные правоотношения в СССР. Москва : Юрид. лит. 1972. 336 с.

УДК 342.72/.73:347.121.2:349.23-043.86

*Камінський Дмитро,
студент ННІ № 2 НАВС
Науковий керівник: Шаповал Леся,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін НАВС*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИТУ ПРАВА НА ВІДПОЧИНОК В УКРАЇНІ

Питання щодо забезпечення конституційного права людини й громадянина на відпочинок в Україні та пропозиції щодо їх вирішення досліджуються постійно, однак внаслідок змінюваності суспільних потреб та новітніх тенденцій у правовому регулюванні значна частина питань залишається не розкритими.

Слід зазначити, що однією із функцій Конституції України є саме гарантування реалізації прав шляхом визначення або ж заборон або покладенням обов'язків на певні державні органи. Разом з тим, ефективність такого гарантування є доволі спірною.

До прикладу, В. М. Попова визначає, що на жаль, конституційні норми відображають переважно, опосередкований тип діяльності держави в соціальній сфері. Не сформульована чітка і пряма відповідальність держави перед людиною і громадянином, а також індивіда перед державою» [1, с. 74]. У межах забезпечення права на відпочинок держава не має прямих обов'язків щодо матеріального

забезпечення права на відпочинок або ж щодо контролю за його реалізацією. Важливою є й відповідальність самої особи щодо зловживання правом на відпочинок, а також щодо справедливого розподілу тривалості й періоду такого відпочинку серед усіх членів трудового колективу. Також, право на відпочинок не відноситься до переліку прав, які не можуть бути обмежені відповідно до ст. 64 Конституції України [2].

Таке рішення є спірним враховуючи, що саме від можливості відпочити залежить рівень здоров'я особи. Звісно, за умов воєнного та надзвичайного стану реалізація права на відпочинок може бути обмежена, проте саме на рівні Конституції України необхідно вказати межі такого обмеження або ж визначити обов'язок законодавчого врегулювання питання.

На проблему забезпечення права на відпочинок вказує й А. С. Ярошенко, який зазначає, що Конституція гарантує працівникам лише право на щорічну оплачувану відпустку як елемент конституційного права на відпочинок. Інші види відпусток не є предметом прямих конституційних гарантій, оскільки не закріплюються в Конституції, але регулюються трудовим законодавством, з урахуванням норм міжнародного права, а також конституційними положеннями про право на освіту, виховання і догляд за дитиною та інше [3, с. 241].

Таким чином, можливо дійти висновку, про взаємозв'язок між правом на відпочинок та іншими конституційними правами. Проте, важливим є саме їх розмежування, адже догляд за дитиною хоча й потребує звільнення від виконання трудових обов'язків не може вважатись саме відпочинком.

Щодо забезпечення відпусток, перерв та вихідних, то насамперед воно може бути здійснено через встановлення обмежень робочого часу та визначення тривалості відпочинку. В межах конституційного регулювання необхідним є встановлення напряму та принципів, а не лише переліку форм реалізації.

Ще однією проблемою є недостатня деталізація правового регулювання обмеження нічного часу роботи, щодо переходу на літній/зимовий час, адже фактичний час роботи змінюється. Деталізації потребує й регулювання святкових та вихідних днів.

Найбільш точно дану проблему описує В. В. Хромей, що вказує на те, що «щодо віруючих римокатолицького, протестантського, юдейського, мусульманського чи іншого сповідання в КЗпП існує певна дискримінація. Зокрема ч. 2 ст. 73 КЗпП передбачено: за поданням релігійних громад інших (неправославних) конфесій, зареєстрованих в Україні керівництво підприємств, установ, організацій надає особам, які сповідують відповідні релігії, до трьох

днів відпочинку протягом року для святкування їх великих свят з відпрацюванням за ці дні [4, с. 147].

Щодо вирішення такої ситуації, то на рівні Конституції України необхідним є деталізації права на відпочинок, як одного із прикладів виразу свободи віросповідання, що у свою чергу дозволить краще тлумачити способи його забезпечення з боку Конституційного Суду України.

Крім того, варто вдосконалити механізм визначення таких святкових днів, які або включали б усі найбільш великі свята усіх релігій або ж виключали саме релігійні свята із переліку днів у які працівники офіційно звільненні від виконання трудових обов'язків. Можливим вирішенням ситуації є також й покращення ситуації саме із діяльністю професійних спілок, що дозволить вирішувати питання вихідних днів навіть для одного працівника саме на рівні підприємства із відповідним обов'язком роботодавця щодо його затвердження.

Також, спірним є саме порядок реалізації обов'язку щодо надання відпусток саме роботодавцем. В контексті забезпечення даного права державою необхідним є встановлення гарантій отримання права на відпустку у визначенні строки або ж отримання обґрунтованої відповіді роботодавця щодо перенесення таких строків. Крім того, існує й потреба у встановленні критеріїв розподілу відпусток, оскільки така прогалина створює умови до зловживання з боку роботодавця, розподілу відпусток протягом року із врахуванням особистих вподобань або ж неприязні. Крім того, відсутні й строки затвердження відпустки.

Таким чином, можливо дійти висновку, що хоча конституційне право на відпочинок працівника та кореспондуючий йому обов'язок роботодавця визначено на рівні законодавства, проте гарантій його втілення є недостатньо. Така ситуація пов'язана із наявністю значних прогалин й колізій у законодавстві, що й формують наступні проблеми у забезпеченні конституційного права людини й громадянина на відпочинок:

1. Наявність дискримінації за віросповіданням.
2. Відсутність принципів обмеження права на відпочинок.
3. Прогалини у повноваженнях профспілок.

Отже, враховуючи вище викладене, можливо дійти висновку, що для ефективного втілення права на відпочинок норми права необхідно вдосконалювати не відокремлено щодо лише захисту чи забезпечення, а створювати повноцінну норму права, що буде спрощувати, як її вірне розуміння, так й застосування.

Список використаних джерел:

1. Попова В. М. Соціальні права людини – основа соціальної держави. *Ефективність державного управління*. 2013. Вип. 37. С. 70–75.

2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996 р. № 30. Ст. 141.

3. Ярошенко А. С. Особливості правового регулювання відпусток, як гарантії держави, що надається працівнику. *Актуальні проблеми трудового законодавства, законодавства про державну службу та службу в правоохоронних органах*. 2018. № 1. С. 239–242.

4. Хромей В. В. Реалізація конституційного права на відпочинок. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2013. № 4. С. 143–149.

УДК 342.734

*Кирдан Богдан,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін НАВС*

ПРАВО НА ПРАЦЮ ЯК ОДНЕ З ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

На сьогодні однією з найважливіших галузей сучасної правової системи держави є трудове право. Оскільки, трудова діяльність слугує засобом реалізації матеріальних потреб, що забезпечують життєдіяльність, а отже, існування людини. Задоволення матеріальних потреб забезпечується у процесі виробництва – будь-яке виробництво неможливе без застосування праці людей. Матеріальні цінності й блага, що створюються в ході виробництва, є результатом праці людей.

Праця – це діяльність людини, під час якої вона за допомогою певних засобів позначається на природі, перетворюючи її елементи на предмети, що задовольняють суспільні та особисті потреби. Праця – основна форма життєдіяльності суспільства, особистості; вихідна умова буття, що визначає спосіб ставлення індивіда до світу і міжособистісних взаємин, специфіку відносин у будь-якій трудовій організації та державі загалом. Забезпечення нормальних, гідних людини економічних відносин є обов'язком держави. Коли держава неспроможна це гарантувати, у суспільстві зростає невдоволення, посилюються процеси економічного, соціального, матеріального й політичного розшарування, збільшується розрив між багатими і бідними [1, с. 296].

Право на працю – одне з фундаментальних прав людини, закріплене міжнародно-правовими актами і визнане всіма державами світу. Воно належить до групи соціально-економічних прав і в загальному сенсі відображає потребу людини створювати і реалізувати